

Vallari uttanfyri Pompidou sentrið í París, 2015. Myndin er veitt av A.F.O.B (Tommy O'Donoghue). Ein írskur filmmakari og fotografur, ið lesur film á altjóða deildini hjá University of Kent í París. Myndin er tikin uttanfyri Centre Pompidou.

arbeiða í handlinum í styttri og longri tíðarskeið.

Í gjøgnum tíðirnar hava rithøvundar og listafólk eisini ferðast til París og búsett seg her í styttri og longri tíðarskeið. James Joyce, Ernest Hemingway, Ezra Pound, Gertrude Stein, Pablo Picasso o.m.o. livdu eitt tíðarskeið í París sum intellektuel og bohémar; vallarar á ferð gjøgnum lívið og listina. Myndin av tí útlagna vallaranum er eitt afturvendandi tema í bókmentum og list í 20. öld, eins og fremmandagerðing og spenta støðan millum listafólkið og heimstaðin er ein kjarni í modernismuni. James Joyce var modernistiskt skald, ið skrivaði um heimstaðin Dublin, meðan hann var útlagin í París. Tá postkolonial gransking tók seg upp aftaná 2. Veraldarbardaga, løgðust hugtøk sum diaspora og eksil bókmentir seg afturat áðurnevndu háttaløgum.

Føroysk útiseta mentan

Hesi hugtøk og viðurskifti finna vit eisini í føroyskum bókmentum, og tað er einki lögð í hesum, tí føroyingar hava tað sum fastan tátt at fara av landinum á ungum árum. Gamani hava vit lyndi til at fara á sama stað, tvs. til Danmarkar. Helst til Keyptmannahavnar, harav bróðurparturin endar á Oyrasundskollegiinum á Amager. Innan bókmentir er Ferð Mín Til Jorsala hjá Kristian O. Viderø okkara stóra vallaraskaldsøga.

William Heinesen skrivaði sini verk á donskum. Útisetar hava í øldir verið við til at myndað bókmentirnar. Felags fyri nøvn sum Jens Christian Svabo, W.U. Hammershaimb, J. F. Jacobsen, Janus Djurhuus, Christian Matras, Regin Dahl, Tóroddur Poulsen, Jógván Isaksen, Sissal Kampmann, Vónbjørt Vang og Kim

oyskum kjaki, og varpað ljós á støðuna hjá fólki, ið flyta til Føroyar, eins og føroyingar búsitandi uttanlands. Vit eru heimsins størsti útflytari av útiseta til Danmarkar í mun til fólkatál. Tí er ein ávís andsøgn í at fara ókritiskt inn í ein danskan innvandraradiskurs. Her vil onkur so siga, at útisetar er ikki tað

»Why are white people expats when the rest of us are immigrants?«

Mawuna Remarque Koutonin á theguardian.com, 13.03.15

Simonsen er útleigd í styttri ella longri tíðarskeið. Og tá er einki sagt um aðrar listagreinar, eitt nú tónleikin, málningalistina, filmslistina o.a., men eisini her ger tað seg galdandi, at vit ferðast, bæði fysiskt og listarlaga.

Diaspora samleiki er eitt áhugavert og nógv viðgjørt evni uttanlands, ið sigur nógv um samtið og sjálvsfatan. Ein størri ansur fyri hesum viðurskiftum í føroyskum høpi hevði verið ynskiligur. Tað kundi veitt tiltrondar nýggjar fatanir av hvussu hesi hugtøk verða nýtt í før-

sama sum innvandrarar. Tó er vert at seta spurning við hesa skilmarking.

Ein prinsippiellur spurningur

Fyri at venda aftur til Koutonin, so ger hann vart við, at skilmarkingin fyrst og fremst er hierarkisk. Hann peikar á, at afrikanarar, arabarar og asiatar verða fataðir sum "innvandrarar". Evropearar kunnu tó ikki vera innvandrarar, tí ein og hvør borgari við uppruna í vesturheiminum verður sæddur sum ein úti-seti. Flestu hvítu fólk avnokta, at tey

njóta gott av einari slíkari rasistiskari skipan, og tað er einki lögð í tí. Koutonin leggur tó afturat, at neyðugt er at varpa ljós á týðningin av at avtaka hesa avoldaðu harrafólksligu hugsjónina. Politiska dekonstruktiónin av hesi heimsáskoðanini má tí halda fram.

Hetta er sjálvandi ikki løtuverk, ið Koutonin skýtir upp. Sjálvt í mentanarlaga og romantiska París eru eyðsýndir trupulleikar at dragast við. Ímyndin av París sum multietniskur "melting pot" á tremur við margfeldni var fyrri einari álvarsamari avbjóðing, tá nakrir mans fóru inn á redaktiónina á einum blaðið og skutu frá hond í januar mánaði. Í samband við atsóknina var ljós varpað á viðurskifti í eitt nú forstaðunum uttanfyri París, har tað er ivasamt við margfeldninum og yvirskotinum. Har flestu innbúgvar verða sæddir sum "innvandrarar". Hesi munnu liva langt frá útiseta tilverum miðskeiðis í París, so okkurt bendir á at strukturellu trupulleikarnir eru umfatandi.

Eftir stendur prinsipiellur spurningurin hjá Koutonin: hvør skal sleppa at vera "úti-seti" og hvør skal noyðast at vera "innvandrarar"? Í málinum býr vald, og tey, ið sita við málsliga valdið eru við til at definera heimin. Í Føroyum eru hesir spurningar eisini viðkomandi, og nógv lógvatøk eru fyri framman hvat diaspora samleika, útiseta og innflytarum viðvíkur.